

**Tore Rye Andersen, Jørgen Bruhn, Nina Christensen,
Stefan Kjerkegaard, Sara Tanderup Linkis, Birgitte Stougaard
Pedersen og Hans Kristian Rustad (red.):
Litteratur mellem medier.
Aarhus Universitetsforlag. 2018**

Anne-Mette Bech Albrechtslund

MedieKultur 2018, 64, 174-176

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dk

The online version of this text can be found open access at <https://tidsskrift.dk/mediekultur>

I antologien *Litteratur mellem medier* stiller en række forskere fra litteratur-, æstetik- og mediefaglige miljøer ind på litteraturens mediemæssige vilkår og udvikling – og på litteraturens rolle som udforsker og afprøver af medieteknologier og formater. Gennem 16 kapitler om forskellige emner som lydbøger, computerspil og digtoplæsninger demonstrerer forfatterne, hvordan en mediesensitiv metode til litteraturstudier kan åbne for nye perspektiver på litteraturen. Som Tore Rye Andersen skriver i forordet, så har litteraturen, bogen og skriften traditionelt været brugt nærmest synonymt inden for det litteraturfaglige område, men især den digitale medieudvikling har bidraget til at pille disse fænomener fra hinanden. Det betyder, at man kan rette den analytiske opmærksomhed på dem enkeltvis og ikke mindst på samspillet mellem litteraturens æstetiske udtryk og mediale og materielle aspekter.

Det er netop bogens store bidrag, at den forholder sig til litteraturen som noget, der altid er båret af medier og altid foregår mellem medier. Dermed har bogen også relevans uden for det rent litteraturvidenskabelige felt med sine forskellige perspektiver på medier, medialitet og intermedialitet. Selvom perspektiverne på både litteratur og medier varierer i bogens kapitler, så er navne som N. Katherine Hayles og Marshall McLuhan gennemgående teoretiske inspirationskilder. Gennemgående er også en bred, pragmatisk forståelse af medier som ikke kun noget rent materielt og teknologisk, men også betydningskabende kodningssystemer såsom sprog og lyd. Nogle af forfatterne iværksætter et endnu mere konstruktivistisk mediebegreb, hvor medier forstås mere som kulturelt

forankrede processer og praksisser, som kan involvere forskellige artefakter og teknologier. Denne medieteoritiske tilgang kombineres i flere kapitler af *Litteratur mellem medier* desuden med boghistoriens fokus på litteraturens økonomiske, materielle og historiske kontekst.

Med sine 16 kapitler kommer bogen vidt omkring med forskellige eksempler på, hvordan litteratur udspiller sig med, som og mellem medier. Jeg kan ikke gå i dybden med alle kapitlerne i denne anmeldelse, men vil fremhæve nogle enkelte her som eksempel på bogens spændvidde. Det skal dog understreges, at alle kapitler fremstår grundige og gennemarbejdede og er fint tilpasset hinanden i struktur og fremgangsmåde. Der er i alle kapitler fokus på at give konkrete eksempler på mediesensitive analysestrategier til litterære værker og fænomener. Man refererer desuden til hinandens kapitler og i vid udstrækning til samme teoretiske litteratur. Det er tydeligt, at bogens forfattere har arbejdet sammen om at udvikle viden og perspektiver om emnet inden for rammerne af det interdisciplinære forskningscenter på Aarhus Universitet, som bogen udspringer af.

Tore Rye Andersen gennemgår i bogens første kapitel forskellige udgaver af Thomas Pynchons roman *The Crying of Lot 49* (1966) med henblik på at demonstrere "bogmediets meddigtende rolle" (p. 25). Det vil i dette tilfælde sige den måde, hvorpå den trykte bogs materielle aspekter såsom format, papirkvalitet og illustrationer skaber betydning i samspil med de mere indholdsmæssige og sproglige. Kapitlet demonstrerer på glimrende vis, hvordan en sådan materialeorienteret hermeneutisk tilgang kan afdække de betydningsforskydninger, et litterært værk gennemgår over tid. Iben Have og Birgitte Stougaard Pedersen argumenterer i kapitel 5 for, at lydbogen ikke blot er en remediering af den skriftbårne bog, men også et selvstændigt medie, der kalder på en mediesensitiv og kompleks analysemetode. Denne beskriver de nærmere i et detaljeret og systematisk kapitel.

Den digitale litteratur bliver behandlet af Hans Kristian Rustad i kapitel 8. Digital eller elektronisk litteratur opfattes som en særlig form for litteratur, der bruger den digitale teknologis muligheder til at skabe interaktive, hypertextuelle fortællinger, i modsætning til e-bogen, der typisk ikke lægger op til en specielt multimodal eller interaktiv læseoplevelse. Rustad nævner også kort sociale medier og "web 2.0-litteratur" såsom Twitter-fiktion og Instagram-poesi, men sociale mediers indflydelse på litterære processer behandles desværre ikke i dybden, hverken i dette kapitel eller andetsteds i bogen. Det berøres kort i forordet, men det kunne have været interessant med et blik på 'amatør'-drevne former for litteratur såsom fanfiktion og kollaborative skriveprocesser, eller på de nye konstellationer af forfatter-læser-relationer, som den digitale medieudvikling medfører.

Sarah Mygind og Johannes Poulsen viser i kapitel 11, hvordan en litterær analyse af (i hvert fald visse typer) computerspil blandt andet kan være med til at kaste lys over den litterære læseoplevelse. De refererer til den inden for spilforskningen klassiske debat mellem ludologer og narratologer, som ser vidt forskelligt på computerspilsmediets

sammenhæng med andre fortælleformer. Forfatterne indtager klogeligt nok en nuanceret position og formår at vise, hvordan spillerens interaktion med spillet (gameplay) er flettet sammen med litterære virkemidler (såsom fortælling). I bogens afsluttende kapitel understreger Dan Ringgaard den dobbelttydighed, som alle de foregående kapitler på sin vis har kredset om: At litteraturen på den ene side er blevet radikalt forandret med de elektroniske, og ikke mindst digitale, mediers fremkomst og på den anden side gør, som den altid har gjort, nemlig genopfinder sig selv under nye betingelser.

Bogen er generelt meget velskrevet og tilgængelig for den alment litteraturinteresserede akademiske læser, og som sagt udmærker den sig især ved at anvise konkrete analysestrategier ud fra denne mediesensitive tilgang til litteratur. Bogen er derfor også velegnet til brug i undervisning i litteratur- og medieanalytiske fag. Til sidst kan jeg ikke lade være med at bemærke, at *Litteratur mellem medier* som bogmedie ikke selv er så meget "mellem medier". Den trykte udgave er en flot, diger hardback med klare bibliografiske koder i en helt traditionel opsætning. Det vidner om, at hvor skønlitteraturen måske er mere tilbøjelig til at kaste sig ud i nye former og materialer, så hersker der i hvert fald på faglitteraturens område stadig en udbredt konservativ indstilling til, hvad en "bog" er for noget.

Anne-Mette Bech Albrechtslund
Ekstern lektor, ph.d.
Institut for Kommunikation og Kultur
Aarhus Universitet
annemetteba@gmail.com